

Advocaten kunnen in ethisch netelige situaties belanden. Hoe gaan ze dan te werk? Hoe denken ze over hun normen en waarden? Oscar Hammerstein: 'Ik ben soms misschien onvriendelijk, maar als ik interesse toon, is het tenminste niet geveinsd.' En: 'Ethische bezwaren tegen zaken bestaan voor mij niet. Of het zou iemand moeten zijn die van potenrammen wordt beschuldigd. Maar zelfs die zou ik misschien nog wel kunnen verdedigen.'

Daniela Hooghiemstra
journalist

*Mr. O. Hammerstein (beëdigd 1981),
Amsterdam*

*Rechtsgebied: strafrecht; onder meer bekend van
zaak tegen Nina Brink en World On Line en de
haataangifte tegen enkele politici en journalisten*

Gelooft u in God?

Jazeker. Maar met de vraag of God in mij gelooft, zou ik meer punten scoren. Ja, Hij gelooft in mij. Want ik geef in tegenstelling tot anderen eerlijk antwoord op deze vragen. Het bewijs dat Hij in mij gelooft, wordt bovendien geleverd door het feit dat ik nog leef, terwijl mij toch ooit is verteld dat ik vanwege mijn HIV-besmetting de veertig niet zou halen.

*Stelt u zich voor- en nadat u handelt, terugkerende
morele vragen?*

Ik probeer te zeggen wat ik denk en te doen wat ik zeg. Zo beschouwd ben ik dus veel met mijzelf bezig.

Betrapt u zichzelf vaak op onvolkomenheden?

Mijn slechtste eigenschap is dat ik vaak 'ja' zeg, terwijl ik eigenlijk geen tijd heb. Ik ben 'too eager to please'. Eigenlijk ben ik met niks anders bezig dan met anderen. Wil ik een weekendje weg, vraagt een vriendin die ziek is of ik boodschappen voor haar wil doen. Of moet ik zorgen voor mijn oude moeder van 91. Ik wil altijd het liefst tegen iedereen 'ja' zeggen. Mijn aardigheid is mijn zwakte.

Fotobijlschrift: 'Als je in de auto een fietser voor laat gaan, kun je je daardoor heel goed voelen, maar je moet wel beseffen dat de mensen die achter je staan, staan te wachten' Foto: Gerard Til / HH

*Bent u veel tijd kwijt met het recenseren van uw
eigen gedrag?*

Klachtprocedures bij de deken en de raad van discipline nemen inderdaad veel van mijn tijd. En dan ben ik steeds weer verbaasd dat anderen zo'n volstrekt andere beschouwing hebben over mijn gedrag dan ikzelf. De Amsterdamse deken lijkt met niks anders bezig dan met klachten over mij. Laatst ging het weer over een brief die ik in 1997 aan een cliënt heb geschreven. Daarin zeg ik iets schertsends over mijn 'criminele verleden' en dan vraagt de deken aan mij waarom ik dat schrijf. Of hij maakt een klacht van het feit dat ik een bepaalde cliënt niet terugbel. Ik begrijp die man niet. Of ik wel of niet terugbel, moet ik zelf weten.

*Welke historische figuur vertegenwoordigt in uw
ogen het hoogst denkbare morele gehalte?*

Om punten te scoren moet ik nu zeker Gandhi noemen, of Martin Luther King. Maar mijn held is Dorian Gray uit Oscar Wildes *The Picture of Dorian Gray*. Dat boek prikt heen door het gemaakte, zogenaamde fatsoen.

En het laagst denkbare?

Figuren van de soort van Saddam Hussein. Helaas kom je ze in het klein ook vaak tegen. Bij de Orde van Advocaten bijvoorbeeld.

*Welk gezegde vat uw normen- en waardepatroon het
best samen?*

'There is only one thing in the world worse than being talked about, that is not being talked about.'

Niets is in mijn ogen immoreler dan een moraalridder zijn. Je moet met de regels kunnen spotten. Regels zeggen mij niets, ze zijn opgelegd door anderen. Ik geloof in God noch gebod. Als je in de auto een fietser voor laat gaan, kun je je daardoor heel goed voelen, maar je moet wel beseffen dat de mensen die achter je staan, staan te wachten.

*U maakt helemaal geen onderscheid tussen wat goed
is en wat kwaad?*

Ik ben voor zelfbeschikkingsrecht en tegen de doodstraf en ik vind het ook belangrijk om oprechte interesse te tonen. Dus niet vragen hoe het met iemand gaat als je dat eigenlijk niet echt wilt weten. Ik ben soms misschien onvriendelijk, maar als ik interesse toon, is het tenminste niet geveinsd. Ik vind niets kwalijker dan oppervlakkigheid.

Met welke regels bent u opgevoed?

Ik ben opgevoed met zeer absolute fatsoensregels. Bij mensen die gescheiden waren, gingen mijn ouders bijvoorbeeld niet op bezoek. Hoewel mijn vader joodse voorouders had, was hij streng katholiek. Van de rituelen in de

‘Voor verbaal vernederen heb ik gestudeerd en bedriegen doe ik zodra verwacht wordt dat ik mij aan fatsoensregels hou.’

Katholieke Kerk kan ik nog steeds erg genieten, maar van dat absolute zondebesef is bij mij gelukkig weinig over.

Bent u tevreden met wat u bent geworden?

Ofschoon ik liever arts was geworden, doe ik voor een arts niet onder. Ik kleed mijn cliënten uit, snij tot op het bot, geef hoop op het eeuwige leven en laat mijn fouten met aarde toedekken.

Bent u tevreden met wie u bent geworden?

Men heeft mij verzekerd dat ik nooit veertig jaar zou worden. Nu ik tegen de vijftig loop, ben ik meer dan dik tevreden met mijn bestaan. De laatste tien jaar zijn een onverwacht geschenk. Op momenten dat ik mij dat realiseer, gloei ik van tevredenheid.

Heeft u wel eens iemand geslagen? Verbaal vernederd? Bedrogen?

Ik heb nog nooit iemand geslagen, voor verbaal vernederen heb ik gestudeerd en bedriegen doe ik zodra verwacht wordt dat ik mij aan fatsoensregels hou. Geleidelijk aan heb ik mij van die regels gelukkig steeds verder losgemaakt.

Vindt u overspel een zonde?

Als je daarna maar opgewekt thuiskomt bij je partner. En, wel veilig natuurlijk.

Betrapt u zichzelf wel eens op luiheid?

Ik zou mij vaker aan luiheid willen overgeven, maar vind te snel dat ik tekortschiet.

Betrapt u zichzelf wel eens op teveel aan daadkracht?

Laatst nog heb ik mij ergens ijlings moeten verwijderen om mij pas op de stoep weer te kunnen fatsoeneren. Ik ben bepaald niet als een heer naar huis gelopen. En het was ook nog eens de grootmoeder van de jongen die mij op dat teveel aan daadkracht betrapt. Het was allemaal niet erg deftig, maar met Gerard Spong heb ik er achteraf gelukkig hartelijk om kunnen lachen.

Welke zaken weigert u?

Het onderscheiden van serieuze zaken van rechtzoekenden met louter narigheid en frustratie hebben Spong en ik tot kunst verheven. Ethische bezwaren tegen zaken bestaan voor mij niet. Of het zou iemand moeten zijn die van potenrammen wordt beschuldigd. Maar

zelfs die zou ik misschien nog wel kunnen verdedigen.

U kunt een gevaarlijke moordenaar/grote beursfraudeur/illegale giflozer/terrorist vrij krijgen door een vormfout. Aarzelt u?

Geen moment. Aarzelen dat te doen, vind ik bijna klachtwaardig. Als advocaat heb je de belangen van cliënten te verdedigen en daarmee uit.

Wat moet uw kind (later) in elk geval leren?

Zich van de hele wereld niets aantrekken als hij iets wil doen waar hij in gelooft.

Kunt u zich situaties voorstellen waarin u uw beroepsgeheim moet schenden?

Ik heb dat aan den lijve ondervonden toen de FIOD mij 42 dagen opsloot in alle beperkingen omdat ik de zaak van mijn cliënt had verdedigd. Het deed fysiek pijn om geheimen uit dat dossier aan de vijand te verklaren. Als ik dat nog een keer meemaak, hang ik mijn toga aan de wilgen.

Liegt u wel eens?

Niets is geheel waar en zelfs dat niet, maar ik kan het mij meestal veroorloven om de waarheid te vertellen.

Kunt u bevriend zijn met iemand die met voorkennis heeft gehandeld in aandelen?

Al mijn vrienden die handelen in aandelen hebben voorkennis. Anders kopen ze die aandelen niet.

Kunt u bevriend zijn met iemand die de belasting heeft ontdoken?

Als iemand daar zijn beroep van maakt, heb ik hem graag als vriend. Als sport vind ik het asociaal.

Kunt u bevriend zijn met iemand die heeft gestolen?

Bevriend zijn met een dief, zie ik niet snel gebeuren. Vertrouwen wordt dan moeilijk en zonder vertrouwen is vriendschap onmogelijk. *Kunt u bevriend zijn met iemand die een moord heeft gepleegd?*

Nee. Met uitzondering misschien van een crime passionnel, maar dan moet er wel een sappig verhaal achter zitten.

Omdat u zo'n goed advocaat bent, nodigt koningin Beatrix u uit voor een intiem diner. Ook Jorge Zorreguieta staat op de gastenlijst. Wat doet u?

Een uitnodiging van de koningin is gelijk een bevel. Des te intiemer het diner, des te meer ik zal verhalen.

Ex-generaal Videla staat op de gastenlijst.

Dan ga ik ook. Mijn punten ben ik nu toch al kwijt. En dan heb ik een mooi excuus geleerd van al die linkse welzijnswerkers: ik ga er naartoe om aan die man mijn bezwaren kenbaar te maken tegen zijn levensstijl.

Ondertussen geniet ik van alle pracht en praal en de nabijheid van de vorstin.

Heeft u wel eens het gevoel dat u macht heeft over anderen?

Vaker het omgekeerde. Als we met z'n allen in de file staan zodat ik mijn bestemming niet bereik bijvoorbeeld. Of als mensen buiten mij om allerlei regeltjes opstellen en dan zeggen dat ik onfatsoenlijk ben, zoals de Amsterdamse deken. Ik krijg er zin van om mijn koffers te pakken of onder de trein te springen.

Was de aanval van de VS op Irak in uw ogen moreel verdedigbaar?

Meer dan dat. Hoe meer Chirac zich verzette, hoe meer ik overtuigd raakte dat de coalitie het goed had gezien. Gretta Chirac kiest altijd de verkeerde partij, net als Gretta Halsema. Wel jammer van dat museum, maar ja de mensen hebben die spullen nu thuis. Dat is ook wat waard.

U bent lid van de LPF. Wat doet u als de VVD u vraagt voor een ministerpost?

Dan aanvaard ik dat zonder aarzelen en dan mogen al mijn vrienden bij de LPF op het Catshuis komen wonen. Dan geven we het land terug aan de mensen en maken we er een groot feest van. Voor Woutertje Bos houden we een leuke zolderkamer vrij.

Ethisch Peil: 4,5

Hammerstein kent God noch gebod. Hij accepteert geen opgelegde regels, en creëert zelf evenmin een normen- en waardekader van enige consistentie. Daarmee komt hij op de ethische meetlat in beginsel uit op nul. Door de oprechtheid waarmee hij zijn immoraliteit belijdt, schroeft hij het cijfer echter op tot een 4,5.